

**HANNA MARKIEWICZ, KAZIMIERZ MISIASZEK SDB:
*SALEZJAŃSKIE WYCHOWANIE ORATORYJNE
NA WARSZAWSKIEJ PRADZE, WARSZAWA 2021, s. 177***

Na rynku księgarskim w 2021 roku pojawiła się książka Hanny Markiewicz i Kazimierza Misiaszka SDB, *Salezjańskie wychowanie oratoryjne na warszawskiej Pradze*, poświęcona pracy z zaniedbanymi dziećmi i młodzieżą w duchu nauczania św. Jana Bosko w prawobrzeżnej dzielnicy stolicy Polski – na Pradze. Działalność wychowawcza salezjanów, czyli Towarzystwa św. Franciszka Walezego, była prowadzona niezależnie od sytuacji politycznej, ustroju państwowego i uwarunkowań społecznych. W recenzowanej pozycji wydawniczej przedstawiono z dużym znawstwem zagadnienia 90 lat wytężonej pracy oratoryjnej w zakresie rozwoju duchowego, wrastania w tradycję i obyczajowość kulturową, opieki, rozwiązywania dużych i małych problemów życia codziennego czy też zapewnienia podstawowych potrzeb człowieka, takich jak jedzenie, ciepło odczuwalne fizycznie, ale przed wszystkim to niemal rodzinne, niezbędne dla harmonijnego wrastania każdego młodego człowieka.

Pierwsze trzy rozdziały książki przybliżają postać św. Jana Bosko i genezę pracy zgromadzenia salezjańskiego na ziemiach polskich, wskazując filary i duchowe aspekty tych inicjatyw. W rozdziale czwartym przedstawiono charyzmatyczną sylwetkę ks. Ludwika Rupala, wychowawcy i twórcy oratoriów w Łodzi, Warszawie i Rumii, podkreślając jego nieustające zaangażowanie w pracę na rzecz kilkuset chłopców. Zwrócono uwagę na jego zróżnicowane formy pracy wychowawczej i opiekuńczej w poszczególnych placówkach oratoryjnych, także w okresie okupacji. Najwięcej miejsca Autorzy monografii poświęcili jego pracy pedagogicznej i opiekuńczej w Warszawie, na Pradze – na terenie parafii Bazyliki Najświętszego Serca Jezusowego, której proboszczem był brat ówczesnego prymasa Polski kardynała Augusta Hlonda, salezjanin, ks. Antoni Hlond, rodem z Mysłowic. Na uwagę zasługuje obszerny zakres pracy praskiego oratorium, która w okresie międzywojennym obejmowała wychowanie religijne, działalność sportową, rekreacyjną, inicjatywy edukacyjne i kulturalne. Do bardziej znanych i interesujących form upowszechniania wiedzy religijnej należały cotygodniowe zebrania dyskusyjne, udział podopiecznych w pracach założonego przy

bazylice Towarzystwa Stanisława Kostki, jasełka wystawiane dla parafialnej społeczności, ale także z okazji odwiedzin kardynała Augusta Hlonda i biskupa polowego Józefa Gawliny, uroczyste obchodzenie świąt i kreatywne wypełnianie praktyk religijnych. Szkoda, że Autorzy szerzej nie zaprezentowali tematyki cotygodniowych spotkań dyskusyjnych.

W ramach troski o zdrowie i sprawność fizyczną podopiecznych ks. Ludwik Rupała organizował wiele gier i zabaw sportowych. Wśród nich wymienić należy tenis stołowy, piłkę nożną, a także ćwiczenia gimnastyczne i gry takie jak np. bilard, warcaby i szachy. Uprawiano również dyscypliny lekkoatletyczne, zwracając przy tym uwagę na zapewnienie zawodnikom bezpieczeństwa.

Szeroko upowszechniano zajęcia rekreacyjne, a zwłaszcza wycieczki do lasów w okolicy Wawra, Ząbek i innych miejscowości, połączone z poznawaniem przyrody. Popularnością cieszyły się bogate w wydarzenia i atrakcje kolonie organizowane przez salezjanów w Jaciążku, przy czym trzeba wspomnieć, że często poprzedzały je liczne starania o pozyskanie środków finansowych.

Kolejną ważną dziedziną pracy oratoryjnej na warszawskiej Pradze były różne formy dokonań kulturalnych i oświatowych. Na pierwszy plan wysuwała się praca teatralna. W okresie międzywojennym odbyło się kilkanaście spektakli. Wiele z nich uświetniło uroczystości religijne, państwowe i patriotyczne akademie. Dużą popularnością wśród dzieci i młodzieży cieszyły się także filmy stanowiące ważny element w pracy wychowawczej oratorium. Istotnym obszarem pracy kulturalnej było upowszechnianie wychowania muzycznego. Dobrze pracowało kółko muzyczne, dysponujące klawiszowymi i smyczkowymi instrumentami. Muzyka i śpiew stanowiły ważny atrybut pracy kulturalno-oświatowej oratorium.

Autorzy publikacji ukazują też działalność oratorium w czasie mrocznych lat okupacji, a także w okresie PRL-u. Lata te nie sprzyjały rozwinięciu inicjatyw wychowawczych zgromadzenia zakonnego, niemniej i w tych trudnych warunkach funkcjonowania Kościoła katolickiego w Polsce można odnotować u praskich salezjanów wartościowe inicjatywy w pracy z dziećmi i młodzieżą. Z pewnością należało do nich zorganizowanie kolonii dla 75 chłopców w miejscowości Sokółda koło Supraśla i w Głuskowie – dla 28 kolonistów oraz udział w obchodach Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Z dużą dozą optymizmu odnotowano zmianę atmosfery wokół Kościoła katolickiego w wolnej Polsce. Przywrócono wówczas nie tylko wszystkie formy wychowania oratoryjnego, ale znacznie je rozbudowano i zintensyfikowano, zwiększając w ten sposób wpływ na wychowanie młodego pokolenia Polaków w duchu wskazań św. Jana Bosko.

Całość interesującego opracowania uzupełnia spis salezjanów prowadzących oratorium praskie od 1946 do 2021 roku. Zwraca tu uwagę osoba ks. Kazimierza Dębskiego, który przez kilka lat prowadził pracę oratoryjną w najtrudniejszych latach PRL-u, czyli w okresie stalinowskim. Najprostsze wówczas czynności wychowawcze, realizowane przez osoby duchowne, natrafiały na zdecydowany

sprzeciw ze strony ówczesnych władz. Należy też podkreślić, że we wszystkich okresach swojej działalności salezianie zwracali szczególną uwagę na młodzież zaniedbaną.

Zgodzić się trzeba z konkluzją Autorów, która brzmi: *Sukces oratorium nie byłby możliwy, gdyby zabrakło pasji, zaangażowania, a przede wszystkim rozumnej miłości i wsparcia w potrzebie młodego, niejednokrotnie zagubionego, człowieka. Dobra organizacja pracy, zaangażowany wolontariat, możliwość rozwijania zainteresowań, dbałość o zdrowie moralne i fizyczne wychowanków, to realizacja charyzmatu Jana Bosko, któremu salezianie są nadal wierni* (s. 159). Monografia stanowi ważne świadectwo pracy wychowawczej Kościoła katolickiego w Polsce w zmiennych warunkach politycznych oraz społecznych i powinna być spopularyzowana wśród nauczycieli, wychowawców, a przede wszystkim wśród młodzieży.

WITOLD CHMIELEWSKI
ORCID: 0000-0001-5816-5586
Akademia Ignatianum
Kraków